

EERSTE KANDELAAR

HET LICHT OF HET GEESTELIJK LEVEN

VAN DE GEMEENTE.

*Ik ben de wijnstok, Gij zijt de ranken: die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht.
[JOH. 15:5].*

EFEZE, [OPENB. 2:1-7].

Efeze, in de oudheid een bloeiende stad, aan de westkust van Klein-Azië, was beroemd om zijn prachtige tempel, gewijd aan de godin Diana [Han. 19:27-35] en beschouwd als een van de zeven wereldwonderen. In de tijd van de apostelen was Efeze nog een grote stad; nu resten alleen nog maar ruïnes. In deze stad leefde de grootste christengemeente van Klein-Azië, door Paulus gesticht. Timotheus was bisschop of opziener van deze gemeente geweest en Johannes had daar, na de dood van de andere apostelen en voor zijn verbanning nog gewerkt en zou er, volgens de overlevering, begraven zijn. Geen wonder dus dat een gemeente, geleid door opzieners en mannen als Paulus, Timotheus en Johannes, in het zuiver en oprecht christelijk geloof vast gegrond en geworteld was. Daarvan is de brief van Paulus aan de gemeente van Efeze voor ons wel het beste bewijs; die is niet in bestraffende en berispende, maar helemaal in goedkeurende, opbouwende toon geschreven (vergelijk deze bijv. met de 1e brief aan de Korinthiërs).

Het is merkwaardig dat de gemeente van Efeze de enige is van de in de Openbaring genoemde gemeenten, waaraan ook nog een apostolische zendbrief bestaat. Die brief van Paulus is daarom de beste bron waaruit we de toestand van de Efezische gemeente kunnen leren kennen; die is voor ons een standaard en maatstaf hoe een christelijke gemeente zich naar Jezus' voorschrift, eisen en instellingen moet gedragen. Ze is dit vooral ten opzichte van de profetische betekenis van de eerste kandelaar, zoals die de toestand van de christelijke gemeente gedurende de eerste drie eeuwen omvat. Daarom mogen we de lezer aanraden de brief van Paulus aan de Efeziërs aandachtig na te lezen, omdat hem daardoor duidelijk zal worden hoe de

gemeente van Christus in christelijk geloof, liefde en leven in de tijdvakken daarna steeds verder achteruitgegaan is.

Mogelijk is het vermoeden van de theologen gegrond dat de brief aan Efeze niet bepaald aan deze gemeente alleen gericht was maar een algemene zendbrief was, waarvan slechts één afschrift, ingevuld met de naam van Efeze is overgebleven. Ook dan blijft die brief – ja, wordt nog stellig – een standaard en een maatstaf hoe een christelijke gemeente zich moet gedragen in geloof, hoop, liefde en heilig leven.

Over de betekenis van de eerste kandelaar voor de oorspronkelijke Efezische gemeente zelf zullen we niet uitweiden; daarover is al genoeg geschreven en het is ook voor ons van minder direct belang, omdat daarna al meer dan achttien eeuwen verlopen zijn. Zowel van deze als van de volgende kandelaren zullen we de betekenis van wat Johannes aan de gemeenten moet schrijven, alleen in zijn profetisch geschiedkundige zin op de verschillende tijdvakken van de Kerk van Christus toepassen.

De zeven kandelaren betekenen, zoals de Heer zelf zegt [Openb. 1:20], de zeven gemeenten, en de zeven sterren, de engelen van die gemeenten of de bisschoppen ervan (opzieners, episcopen). De kandelaren en de sterren behoren dus telkens bij elkaar, wat we hier en in het vervolg wel in het oog moeten houden. Waarom de Heer zich hier – en verder door de gehele Openbaring heen – van beelden bedient, in plaats van de zaken bij hun juiste naam te noemen? Paulus vertelt het ons: 'de profetie is tot een teken, niet voor de ongelovigen, maar voor degenen, die geloven' [1 Kor. 14:22] en de Heer zelf zegt [Mar. 4:11, 12]: 'Het is u gegeven te verstaan de geheimnissen van het Koninkrijk Gods: maar hun die buiten zijn, geschieden al deze dingen door gelijkenissen, opdat zij ziende zien, en niet bemerken en horende horen, en niet verstaan.' Anders zou deze profetie van de Openbaring immers invloed hebben kunnen uitoefenen op de handelingen van de goddelozen, en de vrije loop van de wil, de gedachten en hartstochten van de mensen, zowel als die van de wereldgeschiedenis belemmeren. Op die manier wilde de Heer ook in deze voorzegging aan Zijn dienaren dingen openbaren die niet iedereen zou kunnen begrijpen. De geheimnissen van het Godsrijk zijn niet voor de goddelozen en ongelovigen; alleen aan de dienaren van Christus zouden getoond worden 'de dingen, die haast geschieden moeten' [Openb. 1:1].

Door de geestelijken in het algemeen onder het beeld van sterren voor te stellen, geeft de Heer aan dat zij als hemelse boodschappers het licht van de hemel op aarde in de duisternis moeten doen afstralen. Dat de Heer hen engelen noemt, moest de gemeenten eraan herinneren dat hun hoofd in de hemel aan de rechterhand van God verheven was, en dat zij Zijn boden zijn bij de gemeenten. God de Vader is immers een Geest en Hij heeft geestelijke wezens (engelen) in Zijn dienst. De eeuwige Zoon van God is echter werkelijk mens geworden en heeft als de verheerlijkte Godmens behalve de

engelen, die als gediensstige geesten Zijn troon in de hemel omringen, ook mensen als boodschappers en engelen [Mal. 2:7; 3:1] hier op aarde, die door Hem naar Zijn Kerk worden gezonden om in Zijn gemeenten werkzaam te zijn; want de verkondiging van het evangelie is niet toevertrouwd aan engelen, maar aan mensen, als afgezanten van de Heer op aarde. Daarom hield de Heer de zeven sterren, de engelen van de gemeenten, in Zijn rechterhand.

Door de Efezische en de andere gemeenten als kandelaren voor te stellen, te midden waarvan Hij wandelt, gaf de Heer aan:

1. dat zij, als draagsters van haar lampen, d.i. van de 'geestelijkheid', als een licht op aarde moeten dienen; als zodanig werden ze al in het Oude Verbond afgeschaduwde door de zevenarmige luchter met de olielampen in het heiligdom.

Maar ook,

2. dat niet iedere gemeente zich als een eenheid zou openbaren; maar dat alle gemeenten samen één lichaam zouden zijn, en de Heer in haar midden als haar hoofd.

Omdat de zeven gemeenten in Klein-Azië in profetische betekenis de hele Kerk van Christus tot aan Zijn wederkomst vertegenwoordigen, en als zodanig een symbolische voorstelling zijn van de zeven op elkaar volgende tijdvakken in die Kerk, zo ontving de gemeente van de Heer, in wat Johannes aan haar moest schrijven, als het ware haar laatste canonieke onderwijzing, hoe zij op de fel bewogen volkenzee zou worden geslingerd; maar ook de laatste vermaning om Hem trouw te blijven, tot ze uiteindelijk in de bestemde haven van de rust, het rijk van de Heerlijkheid, zou aankomen. Er ligt dan ook voor alle gelovigen door alle tijden heen een diepe, troostrijke betekenis in de voorstelling die de Heer van Zichzelf geeft, als:

vs. 1. 'Hij, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, die in het midden van de zeven gouden kandelaren wandelt'; een nadere bevestiging van de woorden vroeger door Hem op aarde tot Zijn dienaren gesproken: 'Wie u hoort, die hoort Mij.' [Luk. 10:16] en 'Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld' [Mat. 28:20].

Zal de Kerk zich dan, zoals we zullen zien, in elk van de zeven opvolgende tijdvakken van haar geschiedenis vertonen in het eigen karakter van de haar voorafspiegelende gemeente, al in de namen van de zeven Aziatische gemeenten ligt dat karakter uitgedrukt en verborgen. De namen zijn over het algemeen in de Heilige Schrift, al vanaf de Scheppingsgeschiedenis, van grote betekenis. De namen drukken meestal het wezen uit, en ook daar waar ze zonder enig dieper inzicht en als geheel toevallig door mensen gegeven zijn, heeft God de Heer in Zijn al besturende Voorzienigheid ze vaak tot Zijn doel weten te gebruiken.

Efeze betekent: verlangen en welgevallen; en dit was duidelijk het kenmerk van de Efezische gemeente en van de eerste drie eeuwen van de

Kerk. Zij was vol verlangen niet alleen om joden en heidenen tot Christus te brengen, maar ook om als prachtig getooide Bruid de Heer tegemoet te gaan [2 Kor. 11:2]; en zij had een diep en heilig heimwee naar Zijn beloofde wederkomst in Heerlijkheid, zoals de geschriften van die eeuwen krachtig getuigen. Daarom had ook de Heer een welgevallen aan haar.

Efeze, de grootste van de steden in Klein-Azië, met zijn prachtige tempel van Diana, de almoeder, zou door zijn naam en voorrang boven de andere steden tegelijk een zinnebeeldige voorstelling zijn van de Kerk uit de apostolische tijd, die ons door haar helder licht nog tot op de dag van vandaag onovertroffen uit het verleden toe blinkt. Maar ook de Kerk van het Efezisch of apostolisch tijdvak zou de almoeder zijn en blijven en alle latere christelijke Kerken. En door alle eeuwen heen zouden er gelovigen gevonden worden die zich de apostolische toestand en vorm van de Kerk als ideaal stelden.

Hoe de Efezische kandelaar licht gaf, wordt ons in vs. 2 enz. beschreven: 'Ik weet uw werken', spreekt de Heer tot de engel van de gemeente, en in hem tot de gemeente in haar geheel, 'en uw arbeid en uw lijdzaamheid en dat gij de kwaden niet kunt verdragen.' Zij konden dus het boze in de bozen nog duidelijk zien, als kwaad erkennen en verwerpen. Ook keurt de Heer goed: 'dat gij beproefd hebt degenen, die voorgeven, dat zij apostelen zijn, en zijn het niet; en gij hebt ze leugenaars bevonden.' Paulus [2 Kor. 11:13] zegt al: 'Zulke valse apostelen zijn bedriegelijke arbeiders, zich veranderende in apostelen van Christus.' Immers, nadat de Heer Zijn apostelen bij Zijn leven op aarde had aangesteld, heeft Hij later door de Heilige Geest nog mannen vol van het geloof tot dat ambt geroepen, bijv. Paulus en Barnabas [Han. 13:2; 14:14]; maar toen de meeste van de apostelen al gestorven waren en de Heer geen echte apostelen meer aan Zijn Kerk gaf, drongen zich in dit tijdvak mannen aan de gemeenten op - vooral uit Rome - die zich plaatsbekleders op Petrus' stoel en apostelen noemden. In dit Efezisch tijdperk heeft de gemeente ze beproefd en voor leugenaars verklaard; trouwens, haar licht scheen helder genoeg om ze als zodanig te herkennen. De Kerk van Rome heeft ze echter in latere eeuwen als apostelen van Christus, als Zijn stedehouders aangenomen, maar toen was ook het licht op de kandelaar al erg verduisterd.

vs. 3: 'gij hebt verdragen en hebt geduld; en gij hebt om Mijns Naams wil gearbeid, en zijt niet moede geworden.' Ja! wat heeft ze te lijden en te worstelen gehad, de Kerk van de eerste drie eeuwen. Met bewondering kijken we nog altijd naar de geloofsmoed, die ze onder alle vervolgingen en verdrukkingen toonde, op de onvermoeide werklust die ze in de verkondiging van het evangelie aan joden en heidenen aan de dag legde. Met het volste recht mocht de Heer voorzeggend van haar getuigen: 'Ik weet uw werken en uw arbeid en uw lijdzaamheid'. Als de sekte die overal tegengesproken werd [Han. 28:22], met het bloedige kruis in haar vaandel, dat voor de joden een ergernis en voor de Grieken een dwaasheid was [1 Kor. 1:23], stond ze daar,

klein en zwak in zichzelf, maar toch de voeten geschoeid met de bereidheid van het evangelie en brandend van verlangen om zondaars tot Jezus te brengen.

Dit was al een zwaar en geduld vergend werk en niet minder moeite kostte het om de nieuwe bekeerden voor de Heer te behouden en hen in de weg van het evangelie te doen wandelen. Een enkele blik in de brieven die door de apostelen aan de pas gevestigde gemeenten geschreven zijn, kan ons ervan overtuigen hoe moeilijk het was om het lichamenlijk gezinde heidendom door de Geest te laten leven, en de joodse zuurdesem van de eigengerechtigheid voor de leer van de zaligheid door het geloof te doen wijken. Maar waar de Kerk van de eerste eeuwen de zondaars liefhad, ze haatte het kwade, en daardoor bleef ze bewaard voor het verderf dat haar van alle kanten bedreigde.

Elke kandelaar, elk zegel tekent ons de toestand van de gemeente en haar dienaren, vooral, zoals ze zich in het begin van dat tijdvak voordoet. Uit de bazuin en de fiool blijkt hoe die toestand in de loop van dat tijdvak, gedurende de kandelaar en het zegel, achteruitgaat, aan het einde waarvan de toestand van het daaropvolgend tijdvak intreedt. Zo heeft ook de Heer in dit tijdvak al iets in zijn gemeente te berispen, namelijk vs. 4: 'Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten,' niet alleen de eerste vurige liefde tot Hem, maar ook de liefde tot de broeders. Mocht ook de gemeente (volgens vs. 6) hen haten, als vijanden van Christus, en hen uit haar midden verwijderen, die, onder de dekmantel van een uiterlijk christendom, in hun hart het vlees met zijn lusten lieten heersen, toch had ze ook zelf al haar eerste liefde tot Christus verlaten, doordat al in de tweede eeuw van de oorspronkelijke instellingen en ambten van Christus werd afgeweken; meerdere orden van geestelijken werden ingevoerd: de strijd om de geestelijke heerschappij al in de Kerk ontstond, en het lijden omwille van Zijn Naam, de vervolging door heidense overheden, door de rijke gemeenten en personen voor geld van deze werd afgekocht. Bovendien begon ook toen al de gemeente het verlangen naar de wederkomst van de Heer te verliezen, dat in de eerste eeuw zo vurig in haar had geleefd en dat ons zo helder uit de brieven van de apostelen tegen straalt.

De liefde tot Christus kweekt liefde tot de broeders en waar de eerste begon te tanen, moest ook de laatste gaan kwijnen. We zien dit duidelijk in de verschillende ruzies en in de verbittering die al in de tweede eeuw in de Kerk ontstonden - en wel over vaak onbeduidende zaken - terwijl ze daarentegen de zwakke broeders, die onder de hevige vervolging niet standvastig bleven in het geloof, soms met de grootste hardheid behandelde. Zo handelde de Heer zelf niet.

Daarom zegt ook de Heer: (vs. 5.) 'Gedenk dan, waarvan gij reeds uitgevallen zijt, bekeer u, en doe de eerste werken, en zo niet, Ik zal haastig tot u ten gerichte komen, en niet het licht geheel in u uitblussen, maar toch uw kandelaar van zijn verheven plaats weren, indien gij u niet bekeert,'

omdat hij als drager van het ware licht van het evangelie niet meer kan dienen tot dat waartoe Ik die heb aangesteld.

vs. 6. 'Maar dit hebt gij, dat gij de werken der Nikolaïten haat, welke Ik ook haat.' Was dan ook al de gemeente van haar eerste liefde afgevallen, ze was toch nog niet helemaal vervallen tot de begeerlijkheid van het vlees, ze had de weg van het evangelie nog niet helemaal verlaten. Ze kon immers de kwaden (vs. 2) niet onder zich verdragen en ook de Nikolaïten¹ had zij uit zich weggeworpen, als niet behorend tot de gemeente van Christus.

vs. 7. 'Die oren heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die daarnaar hoort en overwint, Ik zal hem geven te eten van de boom des levens, die in het midden van het paradijs Gods is.'

Wilde zij zich bekeren, dan moest het zijn om met de eerste liefde weer als de Bruid met de Geest te kunnen zeggen: 'kom, Here Jezus! Kom haastig!' om op die manier de dood en de duivel te overwinnen en in het paradijs van God over te gaan en van de boom des levens (Christus) te genieten.

De Efezische gemeente is, hoewel ze haar naam Verlangen en Welgevallen in het begin van dit tijdvak naar waarheid droeg, niet in haar eerste liefde tot Christus en haar verlangen naar Zijn wederkomst, noch in het welgevallen van de Heer gebleven. Ze is steeds verder van Hem afgedwaald en in plaats van Bruid- Gemeente van Christus te blijven, om bij Zijn verschijning Hem in de armen te vallen, wierp de eerste Apostolische Kerk zich (Ao.324) in de armen van keizer Constantijn, om daar rust en vrede te vinden, als de tot staatskerk verheven Kerk van Jezus Christus; vergetend dat Hij zelf had gezegd: 'Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld.' [Joh. 18:36].